

היסטוריה שאלון 22235

מיקוד תשפ"ו – 2026

ספר לימוד ותרגול

© כל הזכויות שמורות לרחל בן דוד

2018

אין לשכפל, להעתיק, לצלם או לאחסן,
בכל דרך או אמצעי אלקטרוני אחר,
כל חלק שהוא מספר זה.

ט.ל.ח.

מבוסס על תוכנית הלימודים אותה פרסם משרד החינוך.
כל השאלות הן שאלות מבגרויות משנים קודמות וממסמכים שפורסמו ע"י משרד
החינוך.

מהדורה 8

ספטמבר 2025

תוכן

2	תוכן
4	0. הקדמה
4	0.1 הסבר על המיקודית
9	0.2 מבנה הבחינה שאלון 22261 – תשפ"ו
10	0.3 הבחירה במבחן
10	0.4 מה חשוב לדעת על מבחן עם ספר פתוח?
12	0.5 למידה נכונה למבחן
13	0.6 איך ניגשים למבחן?
14	0.7 תחומי חיים
16	פרק 1: נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה
16	1.1 האידאולוגיה הנאצית
	1.3 המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם (מדיניות הפנים, התבססות הנאצים בשלטון 1933-1939)
24	1.4 מדיניות הנאצים כלפי היהודים 1933-1939
36	1.5 השימוש בטרור, הקמת מחנות ריכוז, הרחקת יסודות המתנגדים למשטר
46	1.6 מלחמת העולם השנייה: ראשית מלחמת העולם השנייה עד מבצע ברברוסה (יוני 1941) והמדיניות כלפי היהודים בארצות הכיבוש
47	1.6.1 המהלכים הצבאיים העיקריים בחזיתות השונות עד קיץ 1941
47	מאפייני מלחמת הבזק הגרמנית
58	1.7 "הסדר החדש" באירופה
63	1.8 יהודי פולין
64	1.8.1 מדיניות / הפעולות נגד יהודי פולין עד הקמת הגטאות
66	1.8.2 הקמת הגטאות
70	1.8.3 החיים בגטו
81	1.9 המלחמה העולמית והפתרון הסופי מקיץ 1941 עד לכניעת גרמניה ויפן בשנת 1945
81	1.9.1 הרחבת המלחמה לחזיתות נוספות
87	1.9.2 הקשר בין תחילת ההרג ההמוני של היהודים למלחמה בברית-המועצות
89	1.9.3 השלבים בביצוע הפיתרון הסופי
90	1.9.4 ועידת ואנזה
94	1.9.5 היודנראטים בזמן ביצוע "הפתרון הסופי"
99	1.9.6 דרכי הלחימה של היהודים בזמן ביצוע הפתרון הסופי
110	1.9.7 יהודי צפון אפריקה בתקופת הכיבוש הנאצי
114	1.9.8 יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש באירופה ליהודים בזמן ביצוע הפתרון הסופי
121	1.9.9 המפנה במלחמת העולם השנייה והאצת ביצוע "הפתרון הסופי"
128	1.9.10 סיום המלחמה והעם היהודי לאחר השואה
131	פרק 4: מדינת ישראל במזרח התיכון
131	4.1 תהליך הדה-קולוניזציה
132	4.1.1 הגורמים לתהליך הדה-קולוניזציה
134	4.1.2 מאפייני תהליך הדה-קולוניזציה במזרח התיכון ובצפון אפריקה
135	4.2 השפעת גורמים שונים על גורל היהודים בארצות האסלאם
136	4.2.1 מעמד ומצבם של יהודי ארצות האסלאם ערב הקמת מדינת ישראל
137	4.2.2 הגורמים השונים שהשפיעו על גורל היהודים החל מסוף שנות הארבעים
139	5.2.3 מדינה מדגימה
142	4.3 מלחמת ששת הימים
142	4.3.1 הגורמים למלחמה
145	4.3.2 מהלך המלחמה
145	4.3.3 הסיבות / הגורמים לניצחון
145	4.3.4 תרומתו של אלי כהן לניצחון הצבאי
146	4.3.5 תוצאות המלחמה
151	4.3.6 השפעות מלחמת ששת הימים על הפלסטינים

152	4.3.7 השפעות המלחמה על מדינות ערב
153	4.4 עלייה וקליטה בשנות ה-50 וה-60
153	4.4.1 ארצות מוצאם של העולים וממדי העלייה
153	4.4.2 הסיבות / הגורמים לעלייה
154	4.4.3 מאפייני העלייה
156	4.4.4 השיקולים שהשפיעו על מדיניות מדינת ישראל בקליטת העלייה
159	4.4.5 הקשיים וההתמודדות של הנהגת המדינה עם קליטת העלייה
165	4.4.6 תרומת העלייה למדינת ישראל
166	4.4.7 מהומות ואדי סאליב
170	שאלות חזרה
170	0.1 הסבר על המיקודית
171	0.2 מילות שאלה בבגרות
172	0.3 מה חשוב לדעת על מבחן עם ספר פתוח?
173	0.4 איך עונים על שאלה בהיסטוריה?
176	0.5 תחומי חיים
178	פרק 1: נאציזם, אנטישמיות, מלחמת העולם השנייה והשואה
178	1.1 האידיאולוגיה הנאצית
185	1.3 המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם (מדיניות הפנים, התבססות הנאצים בשלטון 1933-1939)
208	1.4 מדיניות הנאצים כלפי היהודים 1933-1939
228	1.7 שאלות חזרה – הסדר החדש
240	1.8 שאלות חזרה: יהודי פולין
264	1.9 המלחמה העולמית והפתרון הסופי מקיץ 1941 עד לכניעת גרמניה ויפן בשנת 1945
264	1.9.1 הרחבת המלחמה לחזיתות נוספות
265	1.9.2 הקשר בין תחילת ההרג ההמוני של היהודים למלחמה בברית-המועצות
272	1.9.4 ועידת ואנזה
280	1.9.5 שאלות חזרה: היודנראטים
294	1.9.6 דרכי הלחימה של היהודים בזמן ביצוע הפתרון הסופי
323	1.9.7 יהודי צפון אפריקה בתקופת הכיבוש הנאצי
328	1.9.8 יחס האוכלוסייה בארצות הכיבוש באירופה ליהודים בזמן ביצוע הפתרון הסופי
352	1.9.9 המפנה במלחמת העולם השנייה והאצת ביצוע "הפתרון הסופי"
362	1.9.10 סיום המלחמה והעם היהודי לאחר השואה
365	פרק 4: מדינת ישראל במזרח התיכון
365	4.1 שאלות חזרה – דה קולוניזציה
389	4.3 מלחמת ששת הימים
415	4.4 עלייה וקליטה בשנות ה-50-60

0. הקדמה

0.1 הסבר על המיקודית

שלום לך!

חשוב לקרוא הקדמה זו כדי להבין איך לעבוד עם המיקודית ולקבל את התמונה הברורה ביותר לגבי מבנה הבחינה.

מיקודית זו כוללת את החומר הנדרש לשאלון 22261.

במיקודית ניתן למצוא כל מה שצריך כדי ללמוד לבגרות, מ 0 ל 100:

- סיכומים של החומר.
- שאלות חזרה על כל פרק.
- אסטרטגיות לפיצוח שאלות.

לפני שמתחילים ללמוד, חשוב לי להבהיר כמה נקודות בנוגע למיקודית:

1. חזרה זו הטמעה

המיקודית חופרת. אני אומרת את זה מראש 😊 : חזרה זו הטמעה. כאשר חוזרים על אותו רעיון במילים שונות במקומות שונים, הוכח כי הוא נקלט טוב יותר. בנוסף, אני חוזרת על אותו החומר במקומות שונים כדי להראות את ההקשרים של הנושא בנקודות שונות.

2. פרקי גישור

יש נושאים בתוכנית הלימודים המוגדרים כ"פרקי גישור". פרק גישור הוא מעין פרק מבוא, השלמת פערי מידע. מאחר שאתם לא לומדים את כל ההיסטוריה אלא רק נושאים נבחרים מתוך הנושא, חשוב להשלים לכם את המידע כדי שלא יהיו לכם "חורים" או "קפיצות". על פרקי גישור אין שאלות בבגרות. חשוב להבין אותם ולהכיר את התוכן: זה משמעותי לפרקים הבאים.

3. שאלות ותשובות

בסוף כל פרק יש לתרגל שאלות בחוברת התרגול. מספרי הפרקים תואמים את מספרי הפרקים בספר זה כדי להקל עליכם. לא לכל תת פרק יש שאלות לתרגול, ולעיתים השאלות מופיעות בסוף מספר תת פרקים.

הוספתי תשובות אפשריות לשאלות. תשובות אלו מבוססות ברובן על המחוננים שפורסמו ע"י משרד החינוך. לעיתים יש תשובות נוספות שמתקבלות בנוסף לתשובות אלו, ולכן אלו רק הצעות לפתרון. כתבתי אותן בנקודות כי הפירוט המלא נמצא במיקודית עצמה.

4. חומר שניתן להכניס לבחינת הבגרות

המיקודית מלמדת את החומר לבגרות, מנתחת ומסכמת אותו. אבל לטובת הבגרות עם הספר הפתוח יש להביא ספר המאושר ע"י משרד החינוך. לא חייבים לקנות, אפשר גם להשאיל מהספרייה ואין באמת הבדל מבחינת הספרים בבחינה. חשוב רק להכיר את הספר מראש ולדעת כיצד הוא מחולק.

החל משנת 2025 כל פרקי הבחינה הם עם ספר פתוח.

ניתן למצוא את רשימת הספרים המאושרים באתר מפמ"ר היסטוריה.

אנחנו ממליצים ללכת על סדרה של ספרים: כך קל לזהות את המקורות ומתרגלים לסגנון כתיבה מסוים.

אם יש לכם ספרים בהישג יד – תתרגלו איתם.

אם אין, ואתם מתכננים לרכוש – אנחנו אוהבים את הסדרה של הוצאת רכס של – א.נווה, נ.ורד, ד.שחר (מסומן בצהוב)

רשימת הספרים המאושרים בנושא טוטליטריות ושואה (פרק 1 בבחינה)

1. יד ושם שזר – ישראל גוטמן, טוטליטריות ושואה.
2. לילך – מץבר הלל, ש. ענבר, נאציזם ושואה.
3. מט"ח – קציעה טביביאן, משלום למלחמה ושואה.
4. רכס – א.נווה, נ.ורד, ד.שחר, טוטליטריות ושואה.
5. היי סקול – יגאל משעול, נאציזם, מלחמה ושואה.

בנוסף לספר, ניתן להכניס דפים של "איך להיות אדם". דפים אלה נמצאים כקובץ במייל הרכישה / באיזור האישי באתר / ניתן למצוא בחיפוש בגוגל.

רשימת הספרים המאושרים בנושא לאומיות: (פרק 2 בבגרות)

1. י' משעול, הלאומיות המודרנית וראשית הציונות, היי סקול, 2011.
2. י' קוברסקי, הלאומיות בישראל ובעמים – ראשית הדרך עד 1920, כנרת, זמורה, דביר, 2014.
3. מ' בר הלל, ש' ענבר, עולם לאומי חלק א' – טיול היסטורי בשבילי הלאומיות בישראל ובעולם, לילך, 2008.
4. ק' אביאלי-טביביאן, מסעות בזמן- לאומיות במבחן – הלאומיות בישראל ובעמים: ראשית הדרך עד 1920, מט"ח 2008.
5. א' נווה, נ' ורד, הלאומיות בישראל ובעמים – ראשית הדרך עד 1920, רכס, 2008.
6. א' דומקה, ח' אורבך, צ' גולדברג, הלאומיות – ראשית הדרך, מרכז זלמן שזר, 2008.

רשימת הספרים המאושרים בנושא "בונים מדינה" וסוגיות נבחרות (פרקים 3+4 בבגרות)

1. ק' אביאלי-טביביאן, מסעות בזמן- בונים מדינה במזרח התיכון, מט"ח 2008.
2. י' משעול, בונים מדינה יהודית ודמוקרטיה במזרח התיכון, היי סקול, 2011.
3. א' דומקה, ח' אורבך, צ' גולדברג, הלאומיות – בונים מדינה במזרח התיכון, מרכז זלמן שזר, 2008.
4. א' נווה, נ' ורד, הלאומיות בישראל ובעמים - בונים מדינה במזרח התיכון, רכס, 2008.

5. טיפים והסברים נוספים על הבגרות

- יש דברים שאי אפשר להעביר בכתב.
באתר האינטרנט יש קטגוריה של טיפים לבגרויות, עם סרטונים שנותנים דגשים ללמידה ולכתיבת תשובות. לדוגמה:
- איך לענות על קטע מקור חזותי / מילולי.
  - טיפים לבחינה עם חומר פתוח.
  - דגשים לכתיבת תשובה.
  - הסבר מורחב על הבדלים בין מילות השאלה.

6. חשוב לפתור בגרויות מלאות ולתזמן את עצמכם

כאשר אתם מסיימים ללמוד את כל החומר, חשוב מאוד לתרגל בגרויות. לא את השאלות בלבד, אלא את חלוקת הזמנים והבחירה במבחן.
כדי להקל עליכם, שמתי באתר את כל הבגרויות של השנים האחרונות, בחלוקה לפי שאלונים, כולל כל המועדים (נבצרים, מאוחר, מיוחד וכו').
אני מצרפת לכם קישור שיוביל אתכם מיידית לעמוד הנכון.
לא הוספתי את התשובות לאתר, כי הפתרונות לכל השאלות כאן במיקודית.

7. שגיאות דפוס והתנצלות

חשוב לי להתנצל מראש שלעיתים יש שגיאות דפוס. אנחנו עושים כל מאמץ כמובן שלא יהיו שגיאות כאלה, אך הן נובעות מאופי המיקודית. **המיקודית היא ספר חי ומתעדכן** : אנחנו מעדכנים את הספר כל שנה ולעיתים אף לאורך השנה : מוסיפים שאלות בגרות ופתרונות, מחדדים נקודות שעולות, מתאימים למסמכי ההנחיות של המפמ"ר וכו'. בשל העדכונים התכופים, ולמרות שאנו קוראים את המיקודית מספר פעמים לפני הפרסום, יש לעיתים עדיין שגיאות דפוס. אז אנחנו מתנצלים מראש ותמיד שואפים לשפר ולהשתפר.

8. גישה לאיזור אישי באתר

לאחר הרכישה קיבלתם מייל בו יש שם משתמש וססמה לאיזור אישי באתר של רחל בן זוד. **חשוב לוודא כי יש לכם את הקוד ואתם יכולים להיכנס לאיזור זה**. ייתכן שהמייל הגיע לספאם, ואם עדיין אתם לא מוצאים אפשר לשלוח לנו מייל לכתובת rachelbd.center@gmail.com ונעזור.

באיזור האישי ניתן למצוא :

- מיקוד של משרד החינוך
- הודעות חשובות שמשרד החינוך מפרסם מעת לעת.
- טיפים למענה על הבגרות.
- חומרים נוספים שאנחנו נפרסם אם יש צורך.

יש דברים שאי אפשר להעביר בכתב.

באתר האינטרנט יש קטגוריה של טיפים לבגרויות, עם סרטונים שנותנים דגשים ללמידה ולכתיבת תשובות. לדוגמה :

- איך לענות על קטע מקור חזותי / מילולי.
- טיפים לבחינה עם חומר פתוח.
- דגשים לכתיבת תשובה.
- הסבר מורחב על הבדלים בין מילות השאלה.

בנוסף למיקודית, אנו מפתחים מערכת חדשנית שתלווה אותך בלמידה ותסייע לך להתכונן לבחינת הבגרות בהיסטוריה.
מה המערכת תדע לעשות?

- **פתרון שאלות** : משאלות בכיתה ועד שאלות מבחינות בגרות קודמות.
- **בדיקת תשובות שלכם** : אחרי כתיבת התשובה, המערכת תבדוק אותה עבורך.
- **משוב מפורט ומיידי** : מה עשית טוב, מה חסר, ועל מה כדאי לשים דגש כדי להשתפר.

המערכת מבוססת על המיקודיות שלנו, התואמות את הדרישות של משרד החינוך, ובודקת תשובות בדיוק לפי הכללים והדרישות של בחינת הבגרות בהיסטוריה.

כשהמערכת תעלה נשלח לך מייל עדכון, ותתווסף גם גישה ישירה באיזור האישי שלך.

בהצלחה!

0.2 מבנה הבחינה שאלון 22261 – תשפ"ו

בבחינה 4 פרקים :

פרק 1: שואה ומלחמת העולם השנייה.

פרק 2: לאומיות כללית וציונות.

פרק 3: בונים מדינה במזרח התיכון.

פרק 4: סוגיות נבחרות בהיסטוריה של מדינת ישראל.

בכל פרק 3 שאלות וצריך לבחור אחת מתוכן.

חובה לענות על שאלה אחת מפרק השואה ומלחמת העולם השנייה.

לבחור לענות על 2 שאלות נוספות מפרקים 2-4. (אחת מכל פרק).

סה"כ עונים על 3 שאלות.

אילו פרקים כדאי ללמוד?

למעשה, מבנה בחינה זה מאפשר לא ללמוד את אחד מפרקי הבחינה.

1. שואה ומלחמת העולם השנייה – חובה.

2. סוגיות נבחרות בהיסטוריה של מדינת ישראל:

- הנושאים שם נפרדים ועומדים בפני עצמם.

- השאלות יחסית ברורות ומובנות.

3. בונים מדינה במזרח התיכון: נושא קצר יותר מלאומיות. אבל אין באמת הבדל משמעותי

ביניהם, ואם יש רקע קודם, אפשר ללמוד כל אחד מהם.

שימו לב! מדובר על הימור על החומר. לפי תוכנית הלימודים יש ללמוד את כל הפרקים במבחן

ולבחור בבחינה עצמה.

0.3 הבחירה במבחן

תוכנית הלימודים בהיסטוריה מאפשרת למורה לבחור נושאים אותם הוא רוצה ללמד. לכן, חלקים גדולים במבחן בכלל לא רלוונטיים עבורך, ואם יש שאלות על נושאים לא מוכרים לא צריך להילחץ.

בחרו רק את השאלות על החומר שלמדתם:

1. מלחמת ששת הימים או מלחמת יום הכיפורים.
2. המעבר מכור היתוך לרב תרבותיות או תמורות בעיצוב זיכרון השואה.
3. מדינה מדגימה בלאומיות כללית: או איטליה או גרמניה או פולין או יוון.

0.4 מה חשוב לדעת על מבחן עם ספר פתוח?

ציוני מקורות

כשאתם עונים על התשובה בבגרות, אתם צריכים לציין את המקור שנבחר על ידיכם, בדרך הבאה:

שם הכותב, שם הספר (מודגש), הוצאה, שנה, עמוד

לדוגמה:

יגאל משעול, נאציזם, מלחמה ושואה, היי סקול, 2014, עמוד 1

לזהות מקורות בספר הלימוד

בכל ספר לימוד יש דרך אחרת לסמן את קטעי המקור. קטע מקור הוא ציטוט שמביאים מתוך ספר לימוד, עדות היסטורית, ניתוח של האירוע. אתם חייבים לזכור את הקטעים האלו ולהבדיל ביניהם ובין הטקסט הרגיל.

שאלות עם ספר פתוח

כשבוחנים את הבגרויות האחרונות, ניתן לראות כי רוב השאלות עם ספר פתוח הן סעיף אחד "רגיל" של שאלות ידע, דעה, ניתוח, מקור וכו', וסעיף שני (או לעיתים רק חלקו) עם ספר פתוח.

חשוב מאוד ללמוד את החומר ולא להסתמך על ספר הלימוד!!! למה?

- אין מספיק זמן במבחן לחפש את התשובות בספר.
- השאלות הן שאלות חתך וניתוח ולכן אתם צריכים לדעת את החומר ולהשקיע את הזמן במחשבה וניתוח ולא בחיפוש המידע הבסיסי לו אתם זקוקים בספר.

לכן, חשוב לפתור במיקודית גם את השאלות שנקראות "שאלות עם חומר סגור" כי הן מתאימות לאחד הסעיפים בשאלות עם החומר הפתוח והן תרגול מעולה לחומר.

טיפים חשובים לעבודה עם ספר פתוח

צריך להכין את החומר הפתוח לבחינה.

1. מומלץ לשים **דגלונים** עם כותרות הנושאים, כך שיהיה לכם קל להתמצא בספר.
2. יש להכיר את **תוכן העניינים** ולדעת אילו נושאים שייכים לכל חלק כך שלא יתבזבז זמן יקר בבחינה.
3. בסוף של רוב ספרי הלימוד יש **מילון מונחים** עם האירועים החשובים, שמות דמויות מרכזיות וכו' והעמודים בספר בהם הם נזכרים. שווה לבדוק אם יש כזה בסוף הספר שלכם כי זה מקל מאוד על החיפוש במהלך הבחינה.
4. כאשר בוחרים מקור לעבוד איתו בבחינה, לא צריך לצטט את המקור עצמו אלא לתאר אותו, ולצטט רק נקודות רלוונטיות לתשובה. אתם כותבים את מראה המקום, והבוחר בודק בספר את המקור אותו בחרתם.

מה עוד חשוב לדעת?

ספרי הלימוד נועדו לשמש **מקור לקטעי מקורות מילוליים וחזותיים** שתצטרכו להתייחס אליהם במהלך הבחינה.
חייבים להכיר את המקורות בספר הלימוד כדי לענות על השאלות עם הספר הפתוח. לא מספיק להכיר את התוכן של החומר והרקע ההיסטורי.
הספר יכול לשמש **גיבוי** למקרה ששכחתם פרט כזה או אחר הדרוש לכם לבניית התשובה, אבל הוא לא מחליף למידה של החומר.

עליכם לרכוש עותק מודפס של ספרי הלימוד הרשמיים כבר במהלך הלמידה.

למידה עם המיקודית וספר הלימוד

המיקודית יותר ארוכה מספר המקור. מופיעות בה תשובות לשאלות, הבהרות, הגדרת מושגים, שאלות מבגריות ותשובות.

0.5 למידה נכונה למבחן

- **בדקו שיש לכם את כל החומר למבחן** - נשמע ברור מאליו? אז זהו, שהרוב לא עושים זאת. בדקו האם יש לכם את כל החומר או שחלק חסר? יש לכם את הספרים בבית? יש חומר שלא הספקתם לכתוב? קודם כל צריך לסדר את החומר!
- **תכננו את הזמן** - חלקו את החומר שיש ללמוד לתת נושאים אותם תלמדו כל יום. השתדלו לסיים את החומר יום לפני המבחן, כדי שישאר זמן לחזרות ולשאלות.
- **תרגול**: לקרוא סיכומים והסברים זה חשוב, אבל חשוב עוד יותר ליישם את החומר: פתרו מבחנים שאלות חזרה.
- **ארגון החומר**: יש הרבה חומר, לכן, חשוב לסדר אותו כך שיהיה לכם נוח לקרוא: למרקר את הטקסט, לעשות טבלאות השוואה, צירי זמן, תרשימי זרימה, משחקי מילים, סיפורים כדי לזכור פרטים טוב יותר, אסוציאציות.
- **לא לשנן אלא להבין** - ככל שתבינו את החומר טוב יותר כך יהיה לכם קל יותר לזכור אותו. רוב המקצועות הם הגיוניים (כן, גם היסטוריה), וצריך להבין את הרעיון והתהליך. זה מאוד מקל על הלמידה.
- **בלי הפרעות** - התיישבתם ללמוד? מדהים! את הטלפון הנייד שימו בסלון, סגרו את הפייסבוק במחשב, כבו את הטלוויזיה ברקע ולמדו! ברור שאפשר לקחת הפסקות, רק החליטו עליהן מראש (כל פרק זמן מסוים או אחרי כל נושא).
- **התחילו ללמוד מהנושאים שהמורה לימד הכי הרבה שיעורים** - כנראה אלו הנושאים שהכי חשובים עבורו. חשבו אם הוא אמר לזכור משפט מפתח בעל פה או נוסחה חשובה.

0.6 איך ניגשים למבחן?

- **קודם כל, קוראים את כל המבחן! מההתחלה עד הסוף!** יש לכם הרבה בחירה במבחן, ואתם צריכים לבחור את השאלות שיהיו הכי טובות עבורכן. לכן:
  - א. **בוחרים את שני קטעי המקור שחייבים לענות עליהם (משני פרקים שונים).** ודאו כי הנושא של המקור ברור לכם לחלוטין לפני שאתם בוחרים בו.
  - ב. **מסמנים את השאלות הנוספות** שאתם רוצים לענות עליהם.
  - ג. **בודקים שמה שבחרתם תואם את כמות השאלות שצריך לבחור מכל פרק, ושסה"כ יש 5 שאלות.**

* **הערה:** בבחינה יש נושאים שלא למדתם מאחר שהמורה או המיקוד בחרו את הנושאים עבורכם. לכן, בבית, עוד לפני יום המבחן, שימו לב להנחיות הבחינה וראו היכן יש לכם בחירה על פי המבחנים לדוגמה המצורפים.

- **רושמים ליד כל השאלות שבחרתן (על הטופס) נקודות שאתם רוצים לדבר עליהן בתשובה.** עושים את זה בהתחלה כי זה מוריד את הסיכוי שתשכחו משהו. גם אם תיזכרו אחרי אפשר תמיד להוסיף נקודות.

0.7 תחומי חיים

בדרך כלל, גם במהלך לימוד החומר וגם בשאלות הבגרות, מבקשים מכם לתת דוגמאות מתחומי החיים השונים.

לפניכם פירוט של תחומי החיים השונים על מנת להקל עליכם:

תחום פוליטי / מדיני – תחום זה מתאר את הפעולות הקשורות ליחסים בין האזרח לשלטון ובין מדינה למדינה. לדוגמה: בחירות, תפקידים במדינה, זכויות האזרח, הכרזת מלחמה, חתימה על הסכמי שלום, שגרירים, וכו'.

תחום כלכלי – תחום זה מתאר את כל הפעולות הקשורות לכסף, בנקאות, תקציב, תעשייה, מסחר, רווחים, הפסדים, מקצועות, חקלאות, הכנסות, הוצאות, תקציב וכו'.

תחום חברתי – תחום זה מתאר את יחסי האנשים בחברה, היחס והקשרים בין האדם הפרטי לחברה בה הוא חי, מעמד חברתי, יחסי רוב ומיעוט, פערים חברתיים, עזרה הדדית וכו'.

תחום לאומי – תחום זה מתאר את רגשותיהם ופעולותיהם של האנשים הקשורים ללאום אליו הם משתייכים ובקשרים של הלאום שלהם עם לאומים אחרים. למשל: השאיפה ללאומיות, רצון לעצמאות, גאווה לאומית.

תחום תרבותי – תחום זה מתאר את הפעולות הקשורות לשעות הפנאי של הפרט: ספורט, תיאטרון, קולנוע, מחול, מוזיקה, ספרות וכו'.

תחום חינוכי – תחום זה מתאר את כל פעולות האדם הקשורות לחינוך: ערכים, השכלה, מוסדות חינוך, לימודים וכו'.

תחום דמוגרפי – התחום הדמוגרפי קשור בהרכב האוכלוסייה. תחום זה מתאר את כל מה שקשור לילודה, תמונה, נישואין, הגירה וכו'.

התחום הדתי – תחום זה מתאר את כל מה שקשור לאמונות, מצוות מסורת, קיום פולחן דתי וכו'.

תחום מדעי – טכנולוגי – תחום זה מתאר את פעולות האדם הקשורות למדעים המדויקים, מדעי הטבע והחיים ופיתוח מכשירים ואמצעים שימושיים לאדם. לדוגמה: טכנולוגיה, רפואה, תגליות וכו'.

תחום צבאי- בטחוני –

תחום זה מתאר את כל הקשור לעניין צבא וביטחון. לדוגמה: חיילות השונים, דרגות, תפקידים, אימונים, נשק, מלחמה, אסטרטגיה וכו'.

תחום משפטי –

תחום זה מתאר את כל מה שקשור לחוקים, בתי משפט, שופטים.

פרק 1: נאציזם, אנטישמיות, מלחמת

העולם השנייה והשואה

1.1 האידאולוגיה הנאצית

האידאולוגיה הנאצית נכתבה ע"י היטלר בספר "מיין קאמפף" ("מאבקי"). בספר הוא מפרט את עקרונות האידאולוגיה הנאצית ואת הדרך להגשמתם. היטלר לא המציא את רוב העקרונות אלא רק הפך אותם לתפישת עולם מגובשת, ותוכנית פעולה. האידאולוגיה היא שילוב של תיאוריות גזעניות, אנטישמיות, לאומניות, פוליטיות שפותחו לאורך המאות ה-19 וה-20. האידאולוגיה הנאצית היא השקפת עולם שנוגעת בכל תחומי החיים: פוליטיקה, חברה, כלכלה, תרבות ודת.

האידאולוגיה הנאצית היא הדלק הרעיוני של הנאצים, היא הבסיס לפעולה.

עיקרי האידאולוגיה הנאצית

1. תורת הגזע

לפי תורת הגזע, יש אי שוויון בין בני האדם. האנושות מחולקת לגזעים עליונים וגזעים נחותים. לכל גזע יש מראה חיצוני ותכונות מולדות, קבועות, שלא ניתן לשנות. היטלר השתמש בעיוות תורתו של דארווין שנקרא "דארוויניזם חברתי". לפי דארווין, יש בטבע מלחמת הישרדות בין כל מיני החיות: החזקים שורדים והחלשים נכחדים. דארווין לא חילק בתורתו את האנושות לגזעים. לפי ה"דארוויניזם החברתי" בדיוק כמו בטבע, גם אצל בני האדם יש מלחמת הישרדות בין הגזעים. המלחמה תסתיים בניצחון הגזעים החזקים ובשעבוד והכחדת הגזעים הנחותים.

לפי תורת הגזע יש שלוש קטגוריות:

- יוצרי תרבות – הגזע הארי עומד בראש כל הגזעים והוא הגזע העליון (עמי צפון אירופה, בראשם העם הגרמני). לפי היטלר, כל התרבות, האמנות, המדע והטכנולוגיה נוצרו ע"י הארים כי הם עליונים בתכונותיהם השכליות (אופי), עליונים רוחנית וגופנית.
- נשאי תרבות – הגזע הסלאבי (פולנים, רוסים, צ'כים). עמים נחותים שצריכים לשרת את הגזע העליון. הם מחקים את תרבותם ויצירתם של "יוצרי התרבות" ולכן הם נשלטים. הסלאבים מתחרים בארים על אדמות ומשאבים. הגזע הארי צריך לנצל את הגזעים החלשים

כדי להתקדם ולהתפתח. גזע זה יכול להשתלב בתרבות. ניתן להשתמש נגדם בטרור כדי לוודא שהם מצייתים.

- **מחריבי תרבות – היהודים** הם תת-גזע. כל תכונותיהם שליליות (טפילים, רשעים) ומטרתם להרוס את הסדר הגזעי הטבעי ואת התרבות האנושית. הם סכנה לקיום האנושות, ולכן יש להכחידם.

לפי תורת הגזע, יש לשמור על **טוהר הגזע** ועל **טוהר הדם** כי **הדם הוא האדם**. לכל גזע יש **תכונות העוברות בתורשה ולא ניתנות לשינוי**. לכן הגזע הארי חייב לשמור על טוהר הדם כדי שלא יפגע מדמם של גזעים נחותים. **מיזוג בין דם לדם יהרוס את הגזע העליון**.

1. **אנטישמיות**

שנאת יהודים. מטרתו של העם היהודי היא להרוס את כל העמים **כדי להשתלט על העולם**. לפי היטלר, היהודים מעולם לא רצו להשתלב. **ההשתלבות הייתה העמדת פנים והונאה** במטרה להסתיר את כוונותיהם האמיתיות. **היהודים השתלבו** כדי להפיץ את רעיונותיהם ולהשתלט על גרמניה ועל העולם כולו.

החברה האנושית בסכנה בגלל היהודים: הם וירוס הפוגע באנושות, עכברושים, **חיידקים** שחדרו לגוף הבריאה של האומה הגרמנית ומנסים להרוס אותנו מפנים. כדי לטהר את הגוף הגרמני, יש לחסל את היהודים. רק כף ישמר **טוהר הדם**.

האנטישמיות המודרנית באידיאולוגיה הנאצית טענה שהיהודים הם גזע ולכן **תכונותיהם מולדות, עוברות בתורשה** ולא ניתן לשנות את היותם יהודים.

דימוי היהודי באידיאולוגיה הנאצית

היהודים מסוגלים רק להרוס, לרמות ולנצל. לכן, הם **טפילים** בחברה שבה הם חיים. הם חיים על חשבון גזעים אחרים.

היהודים הם **שורש כל הרע** והם יוצרי הקומוניזם. **היהודי מייצג את כל התכונות השליליות וההרסניות**.

הם פועלים ברמאות כדי להשתלט על כל העמים. **אין ליהודי רגשות והוא לא אנושי**. **היהודים הם ההפך הגמור מהארים**: מכוערים, עצלנים, רמאים ונצלנים.

3. **מרחב מחייה**

הגזע הארי הולך וגדל ולכן צריך "מרחב מחייה", **קרקע ומשאבים**, כדי שיוכל להמשיך ולהתפתח. שטחה של גרמניה לא מספיק. השטחים הנוספים נמצאים במזרח אירופה שם

נמצאים הגזעים הסלאבים (נשאי התרבות). זו הזכות הטבעית של הגזע העליון להתרחב גיאוגרפית.

ההתרחבות הגיאוגרפית תהיה על חשבון שטח של עמים אחרים, בעיקר במזרח, שם נמצאים הגזעים הסלאבים שצריכים לשרת את הגזע הארי.

צריך ליישב את השטחים בגרמנים ולשעבד את האוכלוסייה. בנוסף, הנאצים רצו לאחד את כל הגרמנים הנמצאים במדינות מחוץ לגרמניה תחת שלטון הרייך השלישי. את הזכות למרחב המחייה יממש הגזע הארי במלחמה.

ההצדקות לרעיון מרחב המחיה ע"י היטלר:

1. הסבר כלכלי - שם נמצאים מקורות המזון וחומרי הגלם שיבטיחו את קיומו של הגזע הארי ויאפשרו את המשך שליטתו באנושות.
2. הסבר פוליטי - חיסול המשטר הקומוניסטי, שלדעת היטלר היהודים הם שיצרו אותו.
3. הסבר היסטורי - גרמניה רוצה להיות מעצמה כפי שהייתה בימי הביניים.

4. עקרון המנהיג

בראש המדינה עומד "הפיהרר" (המנהיג). הפיהרר הוא מעל החוק. אסור לערער או לחלוק על דבריו, החלטותיו או דרכו. לפיהרר יש תכונות וכישורים עליונים: הוא מקור החכמה והחוק. הוא נבחר ע"י האל להוביל את העם הגרמני והגזע הארי לשליטה בעולם. רצונו הוא רצונם של כל אזרחי המדינה. הפיהרר מציג את אחדות העם, אחדות המדינה ואחדות המנהיגות ("רייך אחד, עם אחד, פיהרר אחד"). מי שלא מסכים עם הפיהרר בוגד במדינה. רק הוא יודע מה טוב לעם ולכן כל סמכויות השלטון נמצאות בידו.

צעדים למימוש עקרון זה (פירוט בהמשך: חוק הפקידות, חוק ההסמכה, איחוד תפקיד הנשיא והקנצלר, ליל הסכינים הארוכות, עצרות, תהלוכות ומצעדים שנועדו לרגש את ההמונים ולגייס תמיכה בשלטון הנאצי, חובת שבועת אמונים להיטלר והצדעה במועל יד).

5. שלילת הדמוקרטיה והקומוניזם

האידיאולוגיה הנאצית מבוססת על עיקרון של אי-שוויון, לכן שללה כל אידיאולוגיה שהייתה מבוססת על עקרון השוויון. לפי האידיאולוגיה, השוויון מנוגד לטבע ומעיד על חולשה. לכן, צריך לחסל את המשטרים האלו.

מדוע התנגדו הנאצים לקומוניזם?

- קומוניזם זה שוויון מוחלט, כלומר, **אין מאבק בין העמים השונים** אלא הם חיים בשוויון. לכן, **אין היררכיה בין הגזעים**, מה שסותר את תורת הגזע.
- **היטלר ראה ביהודים ובקומוניסטים אויב אחד וחשב שהיהודים מנסים להשתלט דרך הפצת הקומוניזם.**
- לפי היטלר, הקומוניזם הוא ביטוי לחולשה והוא מחליש את העם והאומה הגרמנית.

מדוע התנגדו הנאצים לדמוקרטיה?

- הדמוקרטיה מבוססת על שוויון כי הקול של כל אחד שווה והיא מבוססת על **עקרון הכרעת הרוב**. לפי האידיאולוגיה הנאצית ותורת הגזע אין, ולא צריך להיות שוויון.
- בדמוקרטיה, **המדינה נועדה לשרת את האדם** ולעזור לו לממש את היכולות שלו. באידיאולוגיה הנאצית הפרט צריך לשרת את המדינה, העם והמנהיג ולא להפך.
- **זכויות האדם הן ערך עליון** ואסור לשלטון לפגוע בהן. על פי האידיאולוגיה הנאצית הצרכים של האומה והעם עומדים מעל צרכי הפרט.
- בדמוקרטיה הגרעת הרוב היא הדרך לקבלת ההחלטות. על פי האידיאולוגיה הנאצית **הפיהרר הוא כל יכול**: הוא זה שמחליט ומקבל את ההחלטות עבור העם.

6. קידוש המלחמה

המלחמה בין הגזעים היא **מלחמת הישרדות קבועה ובלתי נמנעת**. לכן, **עם שלא נלחם יושמד ע"י עם אחר**. היטלר טען שההתפתחות הטבעית השתבשה והגזע הארי צריך לחזור לשלוט על הגזעים האחרים. לכן, **יש לנהל מלחמה עד לניצחון מוחלט**. במלחמה באות לידי ביטוי התכונות הנעלות של הגזע הארי: **אומץ, גבורה, כוח, רעות וכו'**.

7. עליונות המדינה

אחדות האומה הגרמנית היא **ערך עליון**. המדינה היא החשובה ולא הפרט, כי לה יש עוצמה וכוח. המדינה היא הערך העליון וליחיד אין זכות קיום ללא המדינה. המדינה שולטת בחיי הפרט לפי צרכיה. אין כל חשיבות ליחיד ולצרכיו, לזכויותיו ולשאיפותיו. **היחיד צריך לעשות כל מה שמצווה עליו המדינה**, להקריב את חייו למענה כשיידרש.

האידיאולוגיה הנאצית
הדלק הרעיוני של הנאציזם, הבסיס לפעולה

עליונות המדינה

המדינה מעל הכל, הצרכים של האדם הפרטי לא חשובים.

קידוש המלחמה

המלחמה היא בלתי נמנעת, מלחמת הישרדות. חזק, אמיץ, חבר טוב, נאמן, אוהב את המולדת – כל התכונות החיוביות של הארי.

שלילת

הדמוקרטיה והקומוניזם

משטרים שמבוססים על שוויון בין בני האדם. לפי תורת הגזע, אין שוויון, אז משטרים כאלו לא יכולים להתקיים.

עקרון המנהיג

המנהיג מעל הכל, הכי חכם, שולט בכל, יודע הכל, אסור לערער עליו, מי שלא מסכים איתו הוא בוגד.

מרחב מחייה

קרקע (שטח) משאבים (טבע, עבדים)

הסבר כלכלי – מקור מזון ומשאבים

הסבר פוליטי – חיסול הקומוניזם

הסבר היסטורי – לחזור להיות מעצמה

אנטישמיות

שנאת היהודים. טפילים, רוצים להשתלט על העולם, ההשתלבות בחברה זו העמדת פנים כדי להרוס אותו, וירוס, רק תכונות שליליות.

תורת הגזע

אין שוויון בין הגזעים החזק שורד. **יוצרי תרבות – הגזע הארי (גרמנים ועמי צפון אירופה).** מקור הידע בעולם. **נשאי תרבות – הסלאבים (פולנים, רוסים, צ'כים...).** צריך לשעבד אותם, צריכים לשרת את הגזע העליון. **הורסי תרבות – היהודים והצוענים.** יש להם את כל התכונות השליליות. רוצים להרוס את העולם. צריך להשמיד אותם. **טוהר הדם – אסור לערבב בין הגזעים.**

למה האידיאולוגיה הנאצית משכה הרבה אנשים?

הרבה פעמים לא ברור לנו למה אנשים הסכימו לפעול על פי עקרונות הנאציזם ואיך הם הסכימו ולא התנגדו לרצח עם.

לא קיים הסבר אחד לסיבה למה אנשים נמשכו למשטרים טוטליטריים, אבל פסיכולוגים והיסטוריונים רבים ניסו להסביר את התופעה.

הפסיכולוג אריך פרום טוען שכל אדם רוצה לחזור לתקופה בה אחרים יאמרו לו מה לעשות. הוא טוען שבני האדם מרגישים חוסר ביטחון ובדידות, ולכן האדם הבודד לא יכול לעמוד מול המציאות. הוא עושה זאת ב 3 דרכים:

1. **סמכותנות** – לבטל את עצמך, האדם הפרטי, ולתת כוח לרעיונות ובני אדם אחרים. הנאציזם, למשל, הוא ביטוי קיצוני לבריחה מהחופש למעבר לסמכותנות.
2. **תוקפנות** – אלימות, התמכרויות לסמים ואלכוהול הן ביטוי לגישה תוקפנית של האדם שרוצה להרוס את האיום מולו. הנאציזם אפשר זאת.
3. **קונפורמיות** – התאמת עצמך לחברה ואיבוד הזהות העצמית. האדם הפרטי מחקה את החברה ומשתלב בה באופן מוחלט. הרצונות של החברה והמדינה הופכים להיות הרצונות שלו, בדיוק כמו בנאציזם.

ניסוי מילגרם

ניסוי המוכיח כי רוב האנשים מוכנים ויכולים לבצע הוראות של אדם סמכותי, גם אם התוצאה של המעשים היא סבל ומוות לאחרים.

הניסוי בדק את מידת הצייתנות של האדם.

מסקנות הניסוי היו שבני אדם, לרוב אנשים חושבים ועצמאיים, הם הופכים לצייתנים אם האדם מספיק סמכותי בעיניהם.

כלומר, היטלר הוא דמות סמכותית וכריזמטית, ואנשים מציתים לו בצורה עיוורת למרות שהוא גורם סבל לאחרים.

חנה ארנדט

פילוסופית שטענה שהאידיאולוגיה הנאצית משכה אנשים רבים כי היחיד יכול להשתלב ולהתמזג בתוך החברה: **ההמון יכול להיות תוקפני כלפי זרים ואויבים**. היא טענה שהמעמד הנמוך והבינוני הם אלו שחשופים לכך.

כך היא הסבירה את עליית הנאציזם: משיכת ההמונים לאידיאולוגיה שנותנת להם אויב ומאפשרת להם את הפורקן.

סיכום

האידיאולוגיה הנאצית משכה רבים ממספר סיבות מרכזיות:

1. ניצול חרדות

- הנאצים ידעו לנצל את החרדות, השנאות והחששות של חלקים שונים באוכלוסייה הגרמנית. הם הציגו את היהודים כמקור לכל הבעיות שלהם, לכל מה ששנאו על האוכלוסייה ולכל מה שהם מפחדים ממנו.
- **פחד מהקומוניזם**: המפלגה הקומוניסטית התחזקה בגרמניה. מבחינת גרמנים רבים רק הנאצים היו יכולים להיות פתרון לאיום זה.

2. אנטישמיות מסורתית

בגרמניה הייתה אנטישמיות במשך שנים רבות. זו הייתה אנטישמיות מסורתית המבוססת על שנאה דתית ליהודים. לדוגמה: הפרוטוקולים של זקני ציון לפיהם היהודים מנסים להשתלט על העולם, עלילות דם המספרות שהיהודים מכינים מצות מדם של ילדים נוצרים וכו'. כאשר הציג היטלר את האידיאולוגיה הנאצית, היו גרמנים רבים שכבר הכירו את האנטישמיות וקיבלו אותה בגרסתה החדשה.

3. כשלון רפובליקת ויימאר ומציאת מנהיג חזק

האידיאולוגיה הנאצית הציגה את הגרמנים כ"גזע העליון". אחרי הפגיעה וההשפלה של חוזה ורסאי והמצוקה הכלכלית שבה היו הגרמנים, חלקם ראו באידיאולוגיה זו מחמאה. הראתה שהדמוקרטיה ורפובליקת ויימאר אינם טובים בעבור הגרמנים. היא הציגה אפשרות שלטונית אחרת, שתחזיר את הכבוד והכוח לידי הגרמנים. הגרמנים רצו מנהיג חזק, סמכותי וכריזמטי שיוציא אותם מהבוץ.

איך הנאצים מטמיעים את האידיאולוגיה בתודעה הציבורית הגרמנית?

- **תעמולה**: הנאצים עוסקים רבות בתעמולה, פרסום של האידיאולוגיה. הם מגייסים את העיתונות, הספרות, הקולנוע והאומנות ככלים להפצת הרעיונות הנאצים. **גבלס**, שר התעמולה, עוסק בהטמעת האידיאולוגיה.
- **חינוך מחדש**: הנאצים משנים את תוכניות הלימוד בבתי הספר ובאוניברסיטאות כדי שיתאימו לערכי האידיאולוגיה הנאצית. בנוסף, הם הקימו את תנועת הנוער ההיטלראית בה בני הנוער קיבלו חינוך עפ"י האידיאולוגיה.
- **ניצול חרדות**: הנאצים ידעו לנצל את החרדות, השנאות והחששות של חלקים שונים באוכלוסייה הגרמנית. הם הציגו את היהודים כמקור לכל הבעיות שלהם, לכל מה ששנאו על האוכלוסייה ולכל מה שהם מפחדים ממנו.

- אנטישמיות מסורתית: בגרמניה הייתה אנטישמיות מסורתית מושרשת. במשך שנים רבות הייתה שנאה דתית נגד היהודים. כאשר התחילה התעמולה הנאצית להפיץ את האידיאולוגיה, הגרמנים קיבלו אותה.
- תקינה: היהודים הופרדו מהחברה הגרמנית ע"י חוקים, צווים ותקנות. הריחוק שנוצר בין היהודים והאוכלוסייה הכללית עזרה לדימוי היהודי להתקבל בקרב הציבור הגרמני.

איך מבטאים עקרונות האידיאולוגיה הנאצית את התפיסה הטוטליטרית?

<u>הדוגמה באידיאולוגיה הנאצית</u>	<u>מאפייני המשטר הטוטליטרי</u>	
האידיאולוגיה הנאצית הקיפה את כל תחומי החיים (כלכלי, פוליטי, תרבותי), וחייבה את כל האנשים החיים תחתיה להזדהות ולקיים אותה.	אידיאולוגיה אחת שמתייחסת לכל תחומי החיים ומחייבת את כל החברה להזדהות איתה.	אידיאולוגיה
אין אף מפלגה אחרת במדינה, רק המפלגה הנאצית.	קיום מפלגה אחת בלבד.	מפלגה
היטלר: מנהיג יחיד הסוחף את כולם אחריו. יש פולחן אישיות, הצדעה, הערצה כלפיו.	בראש המפלגה עומד המנהיג וחייבים לציית לו. הוא נמצא מעל החוק. יש פולחן אישיות למנהיג ומעריצים אותו.	מנהיג
קיימים כל מנגנוני הפיקוח והאכיפה (SA והגסטאפו). יש שליטה מלאה של המפלגה על התקשורת.	יש מנגנוני פיקוח של האזרחים: יש משטרה חשאית ושליטה על אמצעי התקשורת והחינוך.	פיקוח
המפלגה הנאצית שולטת בתכני החינוך, מקימים את תנועת הנוער ההיטלראית.	מטרת החינוך לאלף את הציבור להאמין ולפעול על פי האידיאולוגיה (בתי ספר, תנועות נוער).	חינוך

1.3 המעבר של גרמניה מדמוקרטיה לנאציזם (מדיניות

הפנים, התבססות הנאצים בשלטון 1933-1939)

תהליך הנאציפיקציה

כדי להגשים את האידיאולוגיה הנאצית היטלר היה צריך לבסס את שליטתו בגרמניה. הוא הבין שכדי להגשים את מטרתו עליו להשתמש בעקרונות ובכלים הפוליטיים והדמוקרטיים ולא רק בכוח.

כדי לבסס את המשטר הנאצי, היטלר היה צריך לאחד את כל מוקדי הכוח והשלטון תחת המפלגה הנאצית, להחליש את המתנגדים שלו ולבטל את רפובליקת ויימאר.

השתלטותו של היטלר על השלטון הייתה באופן הדרגתי, בשלבים. בכל שלב בוטל חלק נוסף של הדמוקרטיה, וסמכויות נוספות הועברו להיטלר. ההתבססות בוצעה תוך כדי שימוש בחוקי הרפובליקה.

תהליך השתלטות זה נקרא תהליך הנאציפיקציה. בתהליך זה כל רשויות השלטון והחברה היו צריכים לפעול בהתאם לעקרונות האידיאולוגיה הנאצית: המוסדות הפוליטיים, המפלגות, עובדי המדינה, הצבא, גופי הכלכלה, האיגודים המקצועיים, מוסדות החינוך, הספורט ומוסדות האומנות והתרבות חויבו לפעול להגשמת האידיאולוגיה.

כדי להבטיח את הציות של הגרמנים, לגרום להם להאמין באידיאולוגיה הנאצית ולגייס אותם להגשמת האידיאולוגיה, היטלר פעל בשלושה תחומים במקביל: חקיקה, תעמולה וטרור. הוא הבין שחוקים לא מספיקים כדי לגייס את האנשים לפעולה, אלא צריך לכבוש גם את ליבם, שכלם ורגשותיהם ולפרט להם מדוע החוקים טובים עבורם. לכן, היטלר פעל במקביל: בנוסף לחקיקה הוא גם ניהל מסע "פרסום" להטמעת החוקים.

פעולות הנאצים לביסוס המשטר התמקדו במספר תחומים:

1. צווים וחקיקה - הצו להגנת העם והמדינה, חוק ההסמכה, חוק האחדה, הקמת חזית העבודה, ביטול מפלגות.
2. פעולות תעמולה חינוך ותרבות
3. טרור והפעלת כוח - שריפת הרייכסטאג, מאסרים של פעילים פוליטיים מתנגדי המשטר, הקמת מחנות ריכוז, ליל הסכינים הארוכות.

בבחירות בנובמבר 1933 הייתה רק מפלגה אחת וכל הצירים ברייכסטאג היו נאצים. פחות מ 9 חודשים לאחר שעלו לשלטון, הפכו הנאצים את גרמניה ממדינה דמוקרטית למדינה חד מפלגתית.

<u>פעולות הטרור</u>		
<u>SS</u>	<u>SA</u>	
שחור	חום	צבע המדים
חבריו היו אינטלקטואלים. היה זה ארגון גזעני אשר הגדיר מיהו יהודי. הם הקימו את מחנות הריכוז.	חיילים משוחררים או בריונים מובטלים מכל שכבות העם שגויסו למפלגה.	מי היו חברים בארגון?
צריך לעבור סלקציה	כל אחד יכול להצטרף	איך מצטרפים?
הימלר	ארנסט רם	מי עמד בראש הארגון?
250,000	כמה מיליונים	כמות החברים
ארגון ההגנה והמודיעין של המפלגה הנאצית. הם פועלים נגד מתנגדי המשטר, מפחידים את הציבור.	להגן על אסיפות הנאצים, לפזר אסיפות של תנועות מתחרות, לדכא את היריבים הפוליטיים ולשכנע אנשים לתמוך במפלגה דרך השלטת טרור ברחובות.	מטרת הארגון

הגסטאפו

ב 1933 הוקמה המשטרה הפוליטית החשאית בגרמניה. בראשה עמדו מילר, הימלר והייזריך, שהיו אחראים בהמשך גם על ביצוע "הפתרון הסופי". הארגון היה אחראי למעקבים אחרי מי שנחשבו לאויבו של המשטר, על מעצרים ועל כליאתם.

לגסטאפו סמכויות בלתי מוגבלות כלפי האוכלוסייה האזרחית. הוא הטיל טרור על האוכלוסייה, עצר ועינה מאות אלפי אזרחים גרמנים ויהודים. הגסטאפו הקים את מחנות הריכוז בגרמניה (דכאו ובוכנוואלד, למשל). רבים מהאסירים מתו מהתנאים הקשים ומעבודות הכפייה.

הרחקת יסודות המתנגדים למשטר

כחלק מהאידיאולוגיה הנאצית, המשטר הנאצי רדף את הקומוניסטים. הם היו הראשונים שנשלחו למחנות הריכוז (תיכף נפרט עליהם יותר).